

VESTITORUL

ORGAN AL EPARHIEI ROMÂNE UNITE DE ORADEA ȘI REVISTĂ DE CULTURĂ RELIGIOASĂ

Redacția și Administrația :
Parcul Ștefan cel Mare No. 8.

Apare
la 1 și la 15 a fiecărei luni

ABONAMENT:
Parohiile : 200 Lei
Particularii : 160 Lei
Membrii Agrului 100 Lei

PARTEA OFICIALĂ

No. 4031/1937.

Schimbare de nume

Numele patronimic al preotului diecezan On. Eugen Fürtöş, prin deciziunea On. Minister al Justiției cu No. 108208 din 5 Noembrie crt., s'a schimbat în „Foișor”.
Oradea, 27 Noembrie 1937.

No. 3772/1937.

Atacuri asupra trenurilor

On. Minister al Cultelor ne comunică, că în repetate rânduri trenurile de călători au fost atacate cu pietrii din partea copiilor păstori din preajma căilor ferate și cere spriinul preoților pentru extirparea acestor obiceiuri rele, cari pe lângă că primejdiesc viața călătorilor, pot fi interpretate ca semne de înapoiată civilizație. Frații Preoți vor avea o deosebită grije de educația copiilor din parohiile lor, ca aceștia între toate împrejurările să dea dovadă de o creștere bună, iar acolo, unde este cazul, îi vor educa și în direcția ca să evite cazurile regretabile de mai sus.

Oradea, 30 Noembrie 1937.

No. 4088/1933.

Preoții și impozitul profesional

Pentru orientarea Fraților Preoți publicăm mai jos Sentința adusă de Tribunalul Sălaj la recursul preotului din Valea-lui Mihai, On. Emil Pereni. Fiindcă, dupăcum suntem informați, și în alte cazuri Preoților, cari au intentat proces contra impunerilor profesionale, li-s'a dat câștig de cauză, motivele din Sentința adusă în cauza păr. Pereni, se vor putea evoca în apelurile, ce se vor face în contra impozitului profesional aplicat și Preoților.

»România. Tribunalul Sălaj, secția I-a. Dos. No. 6799/1836. Sentința civilă No. 450. Sentința publicată dela 15 Septembrie 1937. Președinte D-l Traian Dolinschi judecător, Asesor D-l Dr. George Culic, jude supleant. Grefier D-l Antoniu Benedek aj. Grefier.

Venind spre judecare recursul în casare introdus de contribuabilul Emil Pereni preot din Valea lui Mihai

în contra deciziunii No. 502/1936 dată la 24 Octombrie 1936 de Comisiunea de Apel pentru așezarea contribuțiilor directe a jud. Sălaj.

La apelul nominal s'au prezentat: recurentul prin advoc. V. Chirvai și reprez. Admin. fin. de const. V. Albu. Procedura completă.

Tribunalul, asupra cursului de față. Având în vedere, că din actele dosarului se constată următoarele: Prin procesul-verbal de impunere Nr. 14, dresat la 25 Aprilie 1935 de controlorul fiscal A. Kis, contribuabilul E. Pereni, în calitate de preot greco-catolic în Valea-lui-Mihai, a fost impus după venitul anual de 4000 lei din stolar la impozit profesional. Contribuabilul a cerut ștergerea impozitului ca ilegal, care cerere a fost respinsă de Administrația de const. Zălau. Hotărârea administrației a atacat-o cu apel susținând că nu poate fi impus conform art. 48 L. C. D., însă comisiunea de apel prin deciziunea atăcată azi cu recurs a respins apelul ca nefondat, motivând că potrivit art. 48 L. C. D. și § 156 Instruct. veniturilor realizate din profesiunile libere sunt a se impune cu cota de 5% și prin art. 50, alin. 5, L. C. D. și § 161 Indust. sunt impuși și acei profesioniști cari primesc salarii dela Stat, ori veniturile preoților din stolar sunt venituri profesionale impozabile.

Având în vedere, că prin recursul său contribuabilul a cerut casarea deciziunii Comisiunii de Apel de evocarea fondului și scăderea impozitului profesional, iar Fiscul a cerut respingerea recursului ca nefondat, că drept motiv de casare se invocă violarea art. 48 L. C. D. și exces de putere susținându-se că veniturile stolare ale preoților nu rezultă din exercitarea vreunei profesii libere sau angajament de serviciu cu caracter ocazional, ci sunt o complectare a salariului de preot, deci nu intră în prevederile art. 48 L. C. D.

Considerând că art. 48, alin. I, L. C. D. impune veniturile nete realizate din exercitare profesiunilor libere cu 5%, iar alin. 2 impune orice venituri neimpozabile la alt impozit elementar rezultate din ocupațiuni necomerciale, din exploatațiuni lucrative exercitate în mod obișnuit sau ocazional, sau orice alt venit întâmplător dispunând prin alin. 3, că pentru asemenea venituri ocazionale din afaceri izolate cota

de impunere va fi aceea prevăzută la impozitul elementar respectiv pentru afaceri de aceeași natură.

Considerând că este un obicei creștinesc ca familia interesată să plătească preotului, care oficiază conform obligațiunei sale, botezul, nunta sau înmormântarea, oarecare sumă de bani, în mod absolut benevol și fără achitarea căreia totuși preotul este dator să îndeplinească oficiul său, cari venituri ale preotului se numesc venituri stolare.

Că întru cât funcțiunea de preot nu este o profesiune liberă, nici veniturile stolare nu cad sub impunerea prev. de art. 48, alin. 1 L. C. D.

Considerând că funcțiunea de preot nu poate fi privită nici ca o ocupație sau exploatare locativă, ca atare veniturile stolare nu cad în aceste prevederi ale art. 48 alin. 2 L. C. D., că pot fi considerate cel mult ca venituri întâmplătoare cari potrivit art. 51 alin. b) L. C. D. se impun dela caz la caz, însă nu anual.

Astfel fiind cu drept cuvânt contribuabilul a făcut

cerere de scăderea impunerii raportate pe anul 1936/1937 (altă cale de anularea impunerii nefiindu-i dată) și întrucât instanța de apel i-a respins apelul îndreptat pentru admiterea scăderii a violat art. 48 L. C. D. și ca urmare recursul de față devine fondat hotărârea de apel este a se casa și prin evocarea fondului apelul este a se admite anulându-se impunerea.

Pentru aceste motive redactate de D-I jude. T. Dolinschi. In numele legii Hotărește:

Admite recursul înaintat de Emil Pereni, casează Deciziunea No. 502/1936 a Comisiunii de Apel pentru așezarea contribuțiilor directe a jud. Sălaj, admite apelul contribuabilului Emil Pereni și anulează impunerea acestuia pe venitul profesional pe anul 1936/1937. Dată și pronunțată în ședința publică dela 15 Septembrie 1937. Președinte (ss) T. Dolinschi. Asesor (ss) Dr. G. Culic. Grefier (ss) A. Benedek. Pentru conformitate: grefier (ss) Indescifrabil. L. S. «

Oradea, 30 Noembrie 1937.

O măsură binevenită

„Sionul românesc“, organul oficial al eparhiei Lugojului, în Nr. său din 31 Octombrie a. c., aduce o interesantă „Instrucțiune despre antimis și învălitoare“ a Ex. Sale *Ioan Bălan*. E o măsură cât se poate de potrivită și binevenită. Ea va pune capăt unui mare neajuns semnalat de atâta vreme de Ven. Cler. Pentru importanța ei practică o publicăm și noi.

*

Deoarece nu toate bisericile sunt provăzute cu toate celea necesare pentru ca să poată fi consacrate de Episcop, locul altarului consacrat îl ține antimisul, în care sunt așezate moaște de ale cutărui Martir și este consacrat de Episcop. Prin așezarea antimisului pe Sfânta Masă, antimisul împrumută acesteia consacrarea. Când însă Sfânta Masă este consacrată de Episcop, ea nu mai are nevoie de împrumutul antimisului. Pentru acest motiv, pe Masa consacrată de Episcop în toată regula, nici nu trebuie să se pună antimis. Acest lucru se citește foarte limpede spus la »Rânduială și slujba, care se face la sfințirea bisericii« în Euhologiu dela Blaj din 1913, p. 531, unde se zice: ... »apoi fără de antimise se face Liturghia pe dânsul (pe altar), că deplin e sfințit altarul«.

Cu toate acestea, și în bisericile consacrate după toate prescrierile Tipicului, se mai întrebuințează și antimisele. Și unele din aceste antimise sunt așa de murdare de praf și de stearină, ori înnegrite de fumul lumânărilor rele, cari strică și plămâni Fraților Preoți, încât ți-e mai mare jalea să vezi pe ce tron se așează sfințele vase, cari cuprind Trupul și Sângele Mântuitorului! Uneori neglijența preotului merge până acolo, încât întrebuințează chiar antimise găurite ori sfârticate, pe cari le cârpește, ori le coase pe dos o învălitoare. Când antimisul e murdar, și se așteaptă o vizită mai însemnată, antimisul, ca și orice haină

care nu e curată, se spală. Cazuri de aceasta am văzut eu însumi.

Dupăce constatasem în repețite rânduri anumite abuzuri și neregule în legătură cu întrebuințarea antimisului, încă în anul 1915, am publicat în »Revista Catolică« din București, pe pag. 409—434, un articol intitulat »Antimisul«.

Pentru a opri astfel de lucruri neiertate ori fără rost, și pentru a avea ceva potrivit pentru așezarea vaselor ce cuprind Trupul și Sângele Domnului, am aflat în Domnul să dau Veneratului Cler următoarele sfaturi.

Mai întâiu de toate, pe altarul consacrat să nu se mai așeze antimisul, căci având altarul consacrat în bună rânduială, n'are nevoie să o mai împrumute dela antimis.

În locul antimisului, pe altarele acestea consacrate de Episcop după toate prescrierile tipiconale, se va așeza pânza prescrisă de textul grecesc al rubricii dela Liturghie, *εὐλογίον*-ul adică învălitoare. Dacă ne uităm în Goar, (*Euhologhion*, Paris 1647, p. 70), vom vedea că, la ectenia catehumenilor, preotul trebuie să întinză această învălitoare, care grecește se scrie »ileton«, iar în toate Liturghierile noastre citim, că trebuie să întinză *antimisul*.

Această învălitoare trebuie să aibă dimensiunile așa de mari, ca să se poată așeza bine pe ea Sfințele Vase, deci să fie de mărimea antimisului. Să fie făcute din pânză bună de in, care pe la margini, poate să fie încunjurată cu puțină dantelă foarte subțire. În mijloc va avea cusută o Sfântă Cruce, de Mătasă albă ori roșie. Când învălitoare nu mai este

destul de curată, va fi schimbată, cu alta curată, și va fi spălată de preot, după ce mai întâiu va fi bine scuturată pe cea nouă, care-i ia locul. — În privința spălării acestei învălitoare și a acoperemântului de pe Sfântul Potir, Pidalionul are instrucție foarte veche, de care însă nu se ține nimeni. În ediția românească, publicată la Neamțul, de Neofit Scriban, în 1844, pe foaia 64 din față, citim următoarea însemnare: »Nu se cuvine fiește cum a se spăla antimisele [vrea să zică: învăltoarele; căci cum vom vedea mai jos, antimisele nu e voie să le speli] și acoperemânturile Sfințelor Potire«. Neliind acestea lucruri de rând, ci lucruri sfințite, numai o persoană sfințită, adică preotul, poate să le spele, în apă destinată numai lor, care, după ce s'a isprăvit spălarea, se aruncă la un loc curat, lângă Biserică, unde nu calcă vitele, nici oamenii. După spălare, învăltoarea poate fi întărită și călcată cu fierul. dându-i se împăturătura, ce o are antimisul. În ea se va așeza sfânta Sponghie al cărei uz e foarte vechiu în Biserică. Mai înainte de ce s'ar întrebuința pentru prima dată, învăltoarea va fi stropită cu apă sfințită zicându-se cuvintele: »In numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Spirit. Amin«.

Din moment ce această învăltoare trebuie schimbată mai adese ori, evident, că fiecare biserică trebuie să aibe mai multe, cel puțin două-trei, pe cari le va păstra la un loc cu acoperitoarele de Potir.

În ce privește Sfânta Masă, care nu a fost consacrată de Episcop, pe aceasta trebuie să se așeze antimisul. Să se știe însă, că antimisul sfânticat și spălat, după doctrina admisă de Comisia de Codificare a Dreptului Canonic Oriental, își pierde consacrarea. Adevărat, că Patriarhul Nichifor, în primul său canon zice: »Dacă întru neștiință se va spăla sfântul antimis, nu-și leapadă sfințenia, nici se face necurat pentru căci s'au spălat«. Să băgați de seamă. Venerați Frați, că e vorba de neștiință, de fapta unor oameni cari nu știu carte. La caz de nevoie și Biserică latină

admite, ca să se liturghisească pe altar frânt, fără moaște, cum a hotărât Sacra Congregație a Riturilor la 3 Martie 1821 și de alte dați. Dacă ar spăla însă cineva antimisul, după ce știe canonul Patriarhului Nichifor, oare ar mai putea sluji pe el cu conștiința liniștită? Gândul celui ce l-a spălat a putut fi bun: să nu mai așeze sub Sfintele Taine un lucru murdar. La aceasta se poate însă ajuta altfel.

Din moment ce antimisul împrumută Sfintei Mese consacrarea ce o are, locul lui cel mai potrivit este chiar pe însași tabla deasupra a sfintei Mese, pe care o consacră Episcopul, încât cea dintâiu acoperitoare de altar, care e prescrisă să fie legată cu gâtanuri (Euhologiul citat, p. 521), să acopere antimisul. În acest chip, antimisul nu se mai murdărește niciodată. Pe acoperitoarea cea mai deasupra, sub Sfânta Evanghelie, să se pună »eileton«-ul sau învăltoarea, având să fie îngrijită după povețele de mai sus.

Celorce vor zice, Venerați Frați, că introducem un lucru din Biserică latină, așa numitul corporale, le puteți răspunde cu însuși textul grecesc al Sfintei Liturghii și cu nota 103, dela pag. 130 a cărții citate alui Goar, pe care nimeni nu-l va putea acuza de latinizare. Unii, cari poate n'au cunoscut cele scrise aici, au și introdus această învăltoare, probabil ca o imitare a Latinilor, căci cum o folosesc, așezată în antimis, n'are nici un rost.

După cele publicate aici, sperăm, că toate bisericile noastre vor păstra antimisul numai dacă nu sunt consacrate, și-l vor așeza pe piatra deasupra Sfintei Mese. Iar sub Sfânta Evanghelie, în toate Bisericile noastre, fie consacrate, fie neconsacrate, se va găsi întotdeauna învăltoarea curată, vrednică de a sluji ca tron al Împăratului Măririi.

Ne place să nădăjduim că se va continua cu măsuri de felul acesta menite să curme atâtea neajunsuri, de cari suferim. Spre pildă: obiceiul de a săruta potirul ori mâna preotului după cuminecare. etc.

De ce e mare Hașdeu

În editura »Fundației Universitare Regele Carol II« a apărut de curând, din inițiativa d-lui Al. Rosetti, directorul acestei instituții, în două mari volume »Scrierile Literare Morale și Politice ale lui Bogdan Petriceicu-Hașdeu«. E o antologie critică alcătuită cu multă competență, atenție și gust literar, încadrată în note biografice și bibliografice, din paginile cele mai strălucite și semnificative scrise de Hașdeu în domeniile specificate în titulatura volumului. Această antologie din vasta și multilaterală operă Hașdeiană e datorită harnicului și eruditului scriitor Mircea Eliade, care însoțește inteligenta culegere cu două magistrale introduceri, aruncând o vie și pătrunzătoare lumină

uneori cu proiecțiuni uneori în complexul personalității și operei lui Hașdeu.

În curând vor apare, în aceeași colecție și lucrările de strictă erudiție ale lui Hașdeu — istorie, filologie etc. — astfel că cetitorul zilelor de astăzi și de mâine va avea sub ochi opera completă — până acum pierdută în ediții de mult epuizate, în reviste și ziare — a acestui uriaș al gândirii, științei și literaturii românești.

Hașdeu a fost mare în toate tărâmurile cercetate de geniul lui; în toate domeniile a desfundat drumuri noi, svărlind boabe de lumină din care au răsărit flori radioase, poame de aur, mănoase recolte. În toate

a fost un creator original, de aceea e cel mai mare dintre toți contemporanii lui.

Pentru noi Hașdeu e mare întru toate prin credința lui egală în proporții și profunzime cu titanicele linii și volume ale personalității lui. Hașdeu a fost un spiritualist, un credincios în Dumnezeu și Isus — păstrând și afirmând cu vigoare și frumusețe aceste superioare însușiri în mijlocul unui mediu intelectual vrăjmaș credinței.

În jurul lui se frământau două curente intelectuale — de am spune »filosofice« ar fi prea mult.

Gruparea »Convorbirilor Literare« salon de criticism ușuratic, chiar când era scânteetor, de negațiune amabilă, de scepticism corosiv, discret învăluit în umbra străvezie a pesimismului lui Schopenhauer, pentru acești epicurei delicați, pesimismul nu conținea nimic dramatic și deseserant: nu era decât un rafinement, o notă de excitare într'o existență care prin satisfacțiile obișnuite ar fi putut fi prea monotonă.

Gruparea socialistă dela »Contemporanul« pornind dela presupunțiile premise ale »scientismului« profesa un materialism brut, masiv și compact, negând

categoric și ofensiv ori ce posibilitate a spiritualității și metafizicului, reducând totul la materie.

În această atmosferă încunjurătoare, Hașdeu prin propria-i fire, prin plămădeala dintr'un aluat superior, din acel aluat din care se făuresc geniile, printr'o învățătură universală și prin aprofundarea meditativă a lumii din afară și din'năuntru, a fost pururea un credincios — a crezut în Dumnezeu și în Isus: credința fășnea din profunzimile sufletului lui ca o săgeată de lumină înălțându-se sus, din ce în ce mai sus, către regiunile unde planează în eternitate Dumnezeu.

Spiritismul lui din cei din urmă ani ai vieții nu e decât un derivat al spiritualismului, o nouă formă a credinței, care în concluzie nu contrazice dogmele creștinismului.

Hașdeu a fost mare în toate domeniile gândirei, științei și literaturii. Hașdeu e și mai mare prin credința lui, prin antenele spirituale ale geniului căutând emoționant, lucid și în același timp inspirat până la extaz, contactul misterios, ideal cu Dumnezeu.

Și genul lui Hașdeu de intuiție, meditare și cercetare în același timp îl găsea.

D. Karnabatt.

Eminența Sa Card. Gerlier despre Acțiunea Catolică

Eminența Sa card. Gerlier, noul arhiepiscop de Lyon, primat al Galiilor, atrage atențiunea publică asupra deosebirii categorice ce există între Acțiunea Catolică și între acțiunea politică.

»Nu pentru a descuraja pe oameni de acțiunea politică« — precizează Eminența Sa — »adesea oportună și adesea chiar indispensabilă, ci pentru că consemnul Sfântului Părinte este formal: nu trebuie să se spună că se ascunde un drapel politic înăpoia Acțiunii Catolice sau drapelul catolic înăpoia acțiunii politice...«

»Acțiunea Catolică, vedeți, nu e un bagatel; ceea ce Vă cer eu« — continuă Card. Gerlier, adresându-se reprezentanților acestei Acțiuni din arhiepiscopia sa — »este sacrificiul întregii voastre vieți și devotamentul tuturor forțelor voastre.

Programul Bisericii, în ora critică a istoriei ce o străbatem, este de a forma elite și de a pregăti aceste elite pentru recreștinarea țării; dar pentru aceasta, trebuie să ne gândim mult la datorințele noastre. Să nu fim catolici inconsecuenți cari ridică un drapel deasupra capului lor, dar în viața privată îl tradează cu lașitate.

Ambițiunea voastră trebuie să fie de a practica integral credința voastră. Nu fiți figuranți. Fiți din cei ce la chemarea »Vino!« de bună seamă răspund: »Iată-mă!« Dacă nu puteți fi toți din această elită de luptători ai Acțiunii Catolice, intrați cu toții cel puțin în uniunile voastre parohiale ca, pe lângă fiecare bi-

serică, să fie o grupă a Uniunii Diecezane a Acțiunii Catolice.

Practicați înainte de orice lealitatea, dragostea și, în sfârșit, aveți încredere.

Practicați dragostea. E cea dintâi și cea mai mare dintre poruncile lui Dumnezeu: Iubiți-vă unii pe alții. Feriți-vă de desbinări, de gelozii, de vrăjmașii de cari murim; fericirea fiecăruia să fie să dea ce are pentru triumful cauzei, iar nu pentru beneficiul acțiunii sale.

Eu mă gândesc la mulțimea spre care trebuie să se îndrepte dragostea noastră, mulțimea acelor pe cari i-a tulburat, i-a excitat, i-a entusiasmă pentru un ideal, comunismul, despre care Papa a spus că e iremediabil potrivit religiei. Dar gândiți-vă că toți acești nenorociți au fost rătăciți și pervertiți prin eroare. Putea-s'ar să fie altfel? Ah! cum au fost înșelați! Dacă, în loc de a fi orientați, formați în slujba erorii, pentru care ei s'au entusiasmă fiindcă o socotiau adevăr, dacă ar fi fost orientați către adevăr, ce apostoli, ce luptători ar fi ieșit, poate, din ei!

În sfârșit, aveți încredere!«

A apărut

Calendarul dela Bixad

pe anul Domnului 1938

Prețul 12 Lei

Se poate comanda la Mănăstirea Bixad, jud. Satu-Mare.

In al XXV-lea an de episcopat al Ex. Sale Valeriu Traian Frențiu

Alte consacrări de biserici

Sânt-Lazar. În seria celor 25 de consacrări, acea a bisericii din Sântlazarul Păr. Paul Silaghi e a douăzeci și una, și are loc în ziua de 24. X. a. c., tocmai de ziua misionară.

Așteptat de autorități și de un considerabil număr de credincioși îmbrăcați de sărbătoare, I. P. S. Sa sosește în comună pela ora 9.

În fața bisericii parohiale un sobor de preoți în frunte cu Rev. mul protopop Băliban întâmpină pe Înaltul Ierarh, care este însoțit de Păr. secretar V. Barbul, Păr. Dr. G. Stan și Păr. M. Sălăgean.

Tot cu acest prilej mai sosesc în localitate elevii Școlii Normale gr. cat. din Oradea, conduși de D-nii profesori V. Bolca și V. Jurca.

La altar I. Prea Sfințitul este înconjurat de Rev. mul Băliban, Barbul, Man, Silaghi și Terdic, iar ca diaconi Cl. Dr. Stan și On. V. Bolca. Corul e susținut de către elevii Școlii Normale unite din Oradea.

În cadrul liturghiei pontificale sunt ridicați la treapta diaconatului subdiaconii N. Puie și Tr. Candrea, iar diaconul Gavril Buzaș e ridicat la treapta preoției.

Predică cu avânt evanghelic însuși I. Prea Sfințitul despre »Misiuni«, aruncând în suflete și în inimi schin-teia zelului misionar, ce cucerește suflete pentru împărăția lui Dumnezeu.

Printre cei mulți ce ascultă glasul Păstorului se pot vedea: d-l primpretor Chișiu cu D-na, d-l Gh. Mejer primar, Marghita, d-l notar Frențiu cu D-na, Săcueni, D-na Văd. Chișiu, Pr. Miclăuș Sarcău, D-na Terdic, Pr. Erdei, Fejernic, D-na M. Buzaș, d-șoara I. Buzaș, Sfârnaș, d-nii înv. Floruș, Șendruș, Sasca, ș. a.

La ora 4 elevii Școlii Normale dau un foarte reușit festival artistic, lăsând și ducând amintiri, cari numai cu greu pot fi uitate.

Ponița. Sfințirea are loc la 26 Octomvrie, sărbătoarea Sf. Dumitru. Biserica veche, e complect renovată prin dărinția bunilor credincioși și prin râvna păstorului lor, Păr. Vasile Mureșan. I. P. S. Sa Episcopul sosește încă în preziură. În drum la Ciser, este întâmpinat de secretarul gen. al Prefecturii din Zalău, d-l Dr. Victor Supuran, iar la Stârciu de un grup de credincioși, în frunte cu Păr. Ștefan Șuta. La marginea comunei Ponița este primit de autoritățile locale în frunte cu notarul, iar în fața bisericii ce își așteaptă consacrarea, Înaltul Ierarh este bineventat de parohul locului, Păr. V. Mureșan. Apoi intră în biserică, unde are loc Inseratul împreună cu începutul consacării. În ziua următoare, în cadrul sf. Liturghiei pontificale, se face așezarea moaștelor și sigilarea altarului. Înaltul Ierarh ține o mișcătoare cuvântare despre martiriul creștinesc și despre misiuni. Din concelebranți fac

parte: M. On. D. Aurel Ghilea, protopop Zalău, M. On. D. Vasile Barbul, M. On. D. Alex. Cădar-Crasna și preotul din loc.

În acelaș timp are loc o altă liturghie săvârșită, afară, de Păr. Gavril Pop din Căjăl, pentru mulțimea mare de credincioși veniți din parohiile învecinate.

Se face și o frumoasă colectă în favoare misiunilor.

Salonta. În 31 Oct. a. c. s'a consacrat cu mare solemnitate de către I. P. S. Sa Episcopul Valeriu Traian frumoasa biserică română unită din Salonta, ridicată ca o nouă cetate de fortificare la cea mai îndepărtată graniță de Vest, ca să fie sentinelă neadormită a conștiinței naționale și educatoare de caractere românești și creștinești peste veacuri. Astfel această sărbătoare religioasă devine în aceeași vreme și o măreață sărbătoare națională. Splendoarea sărbătorii a fost ridicată și prin participarea unui grup considerabil de înalți demnitari: D-l ministru Valer Pop cu d-na, d-l Dr. Emil Lobonțiu, vice-președ. Camerei deputaților, d-l Dr. Ion P. Băncilă prefect de Bihor, Il. Sa Iosif Pop, abate de Sâniob, d-l Ciure cons. de Curte, d-nii Dr. V. Bleda, P. Fodor, primarul Orășii, d-l Popoviciu v. primarul Salontei, Dr. V. German, președ. Casei Naționale din Oradea, Dr. N. Maior. Dintre fruntașii parohiei remarcăm pe d-nii: Iacob Niște, Aurel Suci, medic Bodescu, Moga Nicolae primnotar, Ioan Pop, controlor ș. a. Reprezentanții bisericii ortodoxe: Prof. Lărgeanu, d-l Dr. Roșu avocat, d-l Dr. N. Roxin, reprezentantul armatei ș. a. Orașul îmbracă haină de sărbătoare.

La orele 8 notabilitățile și intelectualii români au ieșit la întâmpinarea D-lui Ministru și a înalților demnitari. Trăsura cu 4 cai împodobită cu girlande de flori însoțită cu alte circa 20 trăsuri de gală a adus dela gară înalții oaspeți, iar la orele 9 D-l prefect împreună cu primarul orașului, la arcul de triumf ridicat în onoarea înaltului Ierarh, a bineventat pe I. P. S. Sa Dr. Valeriu Traian Frențiu — carele era însoțit de Rev. mul Canonic A. Maghiar și Mon. D. Secretar Barbul.

După însufleșita bineventare Preașfinția Sa împreună cu D-l prefect s'au urcat în trăsura de gală cu patru cai și între uralele entuziaste ale publicului mare la 9'15 a descins la ușa principală a Bisericii, unde parohul Mon. Iosif Nistor la primit cu o frumoasă cuvântare bineventându-l în numele Domnului și al neamului la aceasta mare sărbătoare bisericească și națională. Răspunsul I. P. S. Sale, plin de adevărată iubire părințească a emoționat întreaga asistență. Apoi în acordurile corului măiestrului Hubic, încunjurat de un sobor de preoți îmbrăcați în odăjdii de brocat cu fire de aur, Marele Păstor a intrat în biserică și a

început slujba frumoasă a spălării altarului, a sigilării sfintelor moaște și a ungerei cu mirul sacru a păreților noului Sion, — după care s'a celebrat Liturgia Pontificală, la care a cântat celebrul cor cu orchestră a măiestrului profesor Hubic.

După Evanghelie I. P. S. Sa a rostit o predică frumoasă evidențiind rolul Bisericii în închiegarea sufletelor, în armonioasa colaborare de edificare a caracterelor, în practicarea virtuții dragostei și înțelegerii pentru întărirea patrimoniului sacru și a patriei scumpe.

A fost apoi foarte pătrunzător actul hirotonirii de preot alor doi diaconi, N. Puie și Tr. Candrea, impresionând umilita prosternere a celor cari cereau harul preoției sfinte.

După terminarea solemnității dela Biserică, la casa parohială, unde s'au adunat toți înalții demnitari și intelectuali pentru a saluta pe Înaltul Ierarh și pe d. Ministru, Senatul bisericesc a prezentat Episcopului, în semn de grațitudine, un album de piele lucrat cu mâna, pe care era brodată emblema episcopală, cuprinzând fotografiile Bisericii, casei parohiale, clopotelor și înzestrărilor, precum și pictura-iconostasului Bisericii

La masa comună dată de enoriași în sala »Redutei« — cu 136 tacâmuri — s'au rostit toasturi însuflețite: Primul I. P. Sa Episcopul pentru vicarul lui Cristos, Preafericitul Părinte Papa Piu al XI-lea și pentru Majestatea Sa gloriosul nostru Rege Carol II' D-l Ministru Dr. Valer Pop elogiează rosturile românești ale Bisericii naționale române unite, și toastează pentru împreună lucrarea a tot ce este românesc și creștinesc. Protopopul tractual Gheorghe Maior expune rolul Bisericii din trecut, cum a format conștiința națională a reîntregirii neamului, a arătat apoi cum s'a făurit patriotismul scump al culturii românești prin înființarea școlilor la Blaj în 1754, în Oradea la 1784, în Beiuș la 1828 — iar în 1848 cum s'a proclamat pe Câmpia Libertății din Blaj drepturile neamului românesc. Arată ca fapt istoric incontestabil că Biserica română unită păstrând și cultivând, limba lgea și geniul rasei a pregătit poporul pentru închiegarea hotarelor firești ale României pe veci întregite.

În conștiința misiunii naționale a acestei Biserici face apel la solidaritate și colaborare către Bis. națională ortodoxă, către șefii de autorități și toți cetățenii Patriei — să edificăm în dragoste și perfectă armonie piatra de hotar și stânca de granit înlăuntrul căreia toți să ne fericim.

A fost pătrunzătoare cuvântarea D-lui mare proprietar Iacob Niște, care a făcut apel la sinceră împreună colaborare declarându-l de inamic al Națiunii pe care face deosebire între român și român pe chestiunea confesională. A fost în nota armoniei toastul D-lui Dr. Roșu, delegatul Bis. ortodoxe, care a declarat sus și tare împreună lucrare a celor două Biserici românești. D-l v.-primar Popovici a asigurat de

sincera sprijinire pentru viitor a ambelor Bis. românești. D-l Lobonțiu v.-preș. Camerei deputaților arată opera de culturalizare și închină pentru D-l Ministru Dr. Valer Pop. D-l Dr. Bănăss, paroh rom. catolic închină pentru armonioasa conviețuire a tuturor cetățenilor, iar Mon. Iosif Nistor paroh aduce omagii I. P. S. Sale Episcopului pentru sprijinul de încurajare și ostenețele cu cari a directivat în special planurile artistice de construire și ornamentarea internă, apoi scoate în relief marele merit a fostului primar d-l Aurel Suciu, al actualului primar d-l Onisifor Borcea și ai marinimșilor enoriași Iacob Niște, Bodescu, Ioan Pop și Nicolae Moga, cari în frunte cu Mon. D-l Simion Gocan, fost administrator parohial, împreună au adunat fondurile necesare de zidire.

Seara, corul măiestrului Hubic a dat un foarte reușit concert artistic în »Reduta« — cu asistența tuturor românilor intelectuali și a corpului de ofițeri.

Biserica s'a zidit în 1934—1937 piatra fundamentală s'a binecuvântat de către protopopul Gh. Maior la 8 Oct. 1933.

Pentru edificarea Bisericii și casei parohiale, orașul Salonta a votat 1,500.000 lei în 1930, — din care în 1932 s'a cumpărat casa parohială modernă și intravilanul Bisericii cu 700 000, — rămânând 900.000 pentru Biserică. D-l Onisifor Borcea primarul actual a mai dăruit lei 300.000, — iar bunii credincioși Iacob Niște 60.000, D-l medic veterinar Bodescu 63.500, Pop Ioan controlor 50.000, Suciu Aurel 10.000, Moga Nicolae 10.000. Mocan Găvrilă 11.000, — iar Doamnele au înzestrat Biserica cu fețe de altar, covoare, stihare, învălitoare pe amvon ș. a.

Edificiul zidit în stil bizantin, de către antreprenorul Mihail Kiss după planul dires de D-l arhitect Sallerbeck. Pictura, Iconostasul și ornamentele, amvonul, mobilatura în stil neobizantin cu motive românești, — opera maiestruului Keresztesi din Tășnad. Clopote mari 335 Kgm tot din dania credincioșilor.

Meritul votării fondului original de 1,500.000 este al zelosului primar Aurel Suciu împreună cu Mon. Simion Gocan, care 5 ani a condus opera primă și grea de clădire. Înzestrarea este opera Mon. paroh actual Iosif Nistor, care cu un adevărat talent de organizare a știut armoniza internul cu iconostasul și pictura artistică — împodobind tot aspectul cu reflectoare de lumină electrică.

Dea Domnul ca această mare operă de formare a caracterelor ferme prin instituția Bisericii sfinte să servească spre mântuirea sufletelor și întărirea patriei acumpe.

Protopop Gheorghe Maior

Administrative

Rugăm pe On. abonați să binevoiască a ne trimite cât mai neîntârziat costul abonamentului.

Alte periodice românești

de I. GEORGESCU

Un cuib de cucuave mai lipsește sub strașina delaturea bătrânei biserici, pentruca să desăvârșească armonia acestor locuri de cobe«. Noi nu afirmăm că toate bisericile, clădite în stil bizantin, pe pământ românesc, sunt așa cum descrie Caragiale pe cea dela Cotroceni. Sunt și minuni de artă, adevărat că în miniatură, ca cea dela Trei Ierarhi din Iași Moldova ori cea dela Curtea de Argeș ș. a. Există, însă, din nenorocire, foarte multe cu atmosfera sufocantă descrisă de Caragiale. De această atmosferă caută să scape sufletul românesc, dornic de zări mai senine și mai sănătoase.

Bun serviciu fac revistele literare serioase menționate mai sus, ridicându-se împotriva *Sex-appeal*-ului ce a invadat ecranul și publicistica după războiu. Astăzi infiltrarea sexualității a ajuns la saturare, scrie d-l Șerban Cioculescu, eminent critic literar în Revista fundațiilor regale No. 4 (1. 4. 1936) p. 169. După probe concludente d-sa observă că asemenea mizerii, neaducând nici un fel de contribuție asupra desechilibrului sufletesc al celor analizați, dau numai măsura subnivelului scriitorului și-l scot cu totul afară din domeniul literaturii. Cititorii cu simț moral nefalsificat, — și aceștia sunt cei mulți — nu pot fi îndeajuns de recunoscători criticului care înfierează aceste aberații.

C) Agenții de informații

Principala agenție de informații românească este Orient-Radio »Rador«, societate anonimă cu participarea și îndrumarea Statului, având sediul în Strada Matei Millo 7, București (I). — Rador face parte din agențiile telegrafice grupate în consorțiul Reuter—Havas—Stefani. Rador primește cu drept de exclusivitate, telegramele tuturor acestor agenții și le asigură răspândirea în presa română din capitală și din provincie. Activitatea sa se desfășoară pe întreg cuprinsul Statului Român. Rador informează, la rândul său, agențiile respective, despre evenimentele din țară. Serviciile ce face în țară sunt: politice, financiare, economice, sportive, culturale, fapte diverse.

Clîșee nu transmite.

De câțva timp începe să activeze și agenția Ager, asupra căreia n'am putut obține informații mai amănunțite.

D) Agenții de publicitate

Agencia Rador are și o secțiune de publicitate. Adresa aceeași: Matei Millo 7, București (I). Ea ocupă o poziție importantă ca sursă de informație externă. Se vede chiar din ziare. Și ea e societate pe acțiuni. Capitalul investit e de 15.000.000 lei.

Alte agenții: Central-Radio dela Praga e în legă-

tură cu ziarul »Universul«, București, Str. Brezoianu, No. 23—25; Sud-Est în legătură cu ziarele Adevărul și Dimineața, București, Str. C. Mille (Sărindar) No. 5—7—9; deasemenea agenția telegrafică Balcan-Oriente din Progresului 7, București (II).

Agenții de reclame, mai cu seamă pentru industrie și comerț, sunt: Rudolf Mosse S. A. în București (I), Bd. Brătianu 22; I. Walter Thompson Company S. A. R., București (II), Dionisie 65; Oficiul român de publicitate, București, Str. Brezoianu No. 23—25.

E) Agenții pentru vânzarea presei periodice sunt tutungeriile și chioșcurile concesionate de Casa Autonomă a Monopolurilor de pe lângă Ministerul de Finanțe.

F) Organizații de ale editorilor, presei periodice, ale ziariștilor, ale publiciștilor:

Sindicatul ziariștilor din București, Bd. Carol, Palat propriu. Președinte Al. Săndulescu, vicepreședintele Senatului, redactor la »Viitorul«. Scopul acestui sindicat e crearea unei case de pensii pentru ziariștii din capitală (în număr de circa 250 de inși).

Asociația generală a Presei Române de sub președinția d-lui B. Brănișteanu, director la Adevărul, București, Str. C. Mille (Sărindar 5—7—9). Scopul e ajutorarea celor 350 de asociați.

Uniunea ziariștilor profesioniști, prezidată de d-l Nicolae Vărtej, redactor la Lupta, București, Str. C. Mille (Sărindar). Scop: nivelarea raportului dintre patroni și salariați, contracte colective etc.

Federația generală a presei din provincie prezidată de d-l Ștefan Vlădescu, București, Str. Eugeniu Carada 9. Scop, gruparea într'un corp a celor 13 organizații de presă din provincie și transformarea lor într'un colegiu național.

Sindicatul Presei Române din Ardeal și Banat, Cluj, Str. Victoriei sau Marechal Foch.

Federația Presei Periodice din România, prezidată de d-l Prof. Al. Tzigara Samurcaș, București, Fundația Universitară Regele Carol I.

Sindicatul presei minoritare din România, Secretar general, d-l Demeter, Cluj, Carolina 6.

Asociația corespondenților străini din România; președinte d-l Gibsen, corespondent la Times, London. Sediul Palatul Wilson. Bulev. Brătianu, București.

G) Pentru pregătirea ziariștilor

nu e nici o școală sistematică. Le rămâne școala vieții.

Sindicatul ziariștilor din București acordă însă diferite burse (când 2 când 4 anual) elementelor tinere și capabile să se perfecționeze în străinătate.

CRONICI

Nouii Purpurași. În consistorul Secret din 13 Decembrie a. c. Sanctitatea Sa Papa Pius XI va ridica la cinstea Purpurei Romane pe următorii Prelați:

Ex. Sa *Adeodato Giovanni Piazza*, din Ordinul Carmelitanilor, Patriarhul Veneției.

Ex. Sa *Ermenegildo Pellegrinetti*, Arhiepiscop titular de Adana, Nunțiu Apostolic în Jugoslavia.

Ex. Sa *Artur Hinsley*, Arhiepiscop de Westminster.

Ex. Sa *Giuseppe Pizzardo*, Arhiepiscop titular de Nicea, Secretarul S. Congregației pentru Afacerile Ecclesiastice Extraordinare.

Ex. Sa *Petru Gerlier*, Arhiepiscop de Lyon.

În Consistorul Public din 16 Decembrie Sanctitatea Sa le va da pălăria de Cardinal.

— **Comemorarea convertirii lui Alessandro Manzoni.** La Paris, s'a constituit sub președinția de onoare a Emin. Sale card. Verdier un comitet pentru comemorarea convertirii scriitorului italian Al. Manzoni. Comitetul va așeza o placă în biserica Saint Roch, unde s'a produs convertirea în 1810. Discursul comemorativ îl va pronunța Exc. Sa Mgr. Grente dela Academia Franceză, episcop de Le Mans. »L'Osservatore Romano« (25. 11, 37) aduce un interesant articol despre visita scriitoarei Louise Colet la marele poet și prosator al Italiei din veacul trecut.

— **Revue Bernadette.** Nevers (44, rue St. Gildard) din August 1937 p. 240 - 241 aduce, între altele, o interesantă cronică: »10 Juillet. — Passage du cha-noine Georgesco de Roumanie«, despre pelerinajul pâr. canonic I. Georgescu la mormântul S. Bernadeta, despre liturghia românească — se pare cea dintâi — celebrată aici, precum și despre explicațiunile date de el cu această ocaziune călugărițelor și numărului public întrunit la St. Gildard în Nevers (Franța).

— **Pentru pregătirea Expoziției Artei Indigene,** ce se va deschide în Vatican la 1940, Mgr. Costantini, arhiepiscop de Théodosiopolis, secretarul Propagandei Fide din Roma, a fost invitat de Guvernul Francez să studieze standul misionar al Pavilionului Pontifical din Paris. Aici el a vizitat nu numai pavilionul amintit, ci și Muzeul etnografic din Trocadero, Pavilionul Păcii, Institutul Catolic, Seminarul Saint-Sulpice, Părinții Misiunilor străine, Părinții Spiritului Sfânt, Lazariștii etc. Ministerul de Externe al Franței a dat și un dejun în onoarea distinsului oaspete, prezidat de subsecretarul de Stat de Tesson, locțiitorul lui Yvon Delbos. Mgr. Costantini a mai avut o strălucită recepție și la Comisariatul general al Expoziției din Paris. Înainte de a părăsi orașul-lumină, el a adresat, prin reprezentanții Presei, autorităților și poporu-

lui francez expresia sentimentelor sale de recunoștință pentru dovezile de atențiune și de simpatie ce i-au arătat.

— **Bucurii sufletești la Șimleul-Silveniei.** Duminecă 21 Noembrie — Intrarea în Biserică, — Șimleuanii au avut parte de bucurii sufletești ce lasă urme.

La Liturghia pentru credincioși, în lipsa Pâr. vicar Petru Cupcea, au fost promovate de către Revs. Domn Dr. Titus Malai, profesor la Academia Teologică din Cluj, vre-o 40 de membre în Reuniunea Mariană și Soc. Preasfintei Inimi.

Meritul e al D-nei Prezidente Silvia Iepureanu care se ocupă cu multă dragoste de prosperarea Societăților religioase, de sub conducerea Domniei Sale.

După masă la ora 6, în sala Culturală, — care s'a dovedit a fi prea mică, de această dată, — Reuniunea Mariană »Imaculata Concepție« a elevelor dela scoala normală de Conducătoare, sub conducerea Pâr. Prof. Andrei Plaian, și-a ținut serbarea religioasă anuală.

În cadrele serbării a conferențiat Revs. Domn Dr. Titus Malai, despre »Spiritul marianist în zilele noastre«. Conferință foarte documentată și instructivă, a plăcut foarte mult.

S'a predat apoi piesa religioasă: »A fi regină« — drama în 6 acte de M. O. Soare.

Reușita a fost excelentă. Venitul a fost destinat orfelinatlui Reuniunii Femeilor Române Sălăgene.

APEL

Revista *Decalogul* din București, Str. General Tell nr. 18, prin redacția s'a pentru Ardeal, organizează *Duminecă 19. Decembrie 1937 orele 5 p. m.* în cadrul Conferințelor o

SERBARE DE CRACIUN,

în Sala Festivă a Școlii Normale Unite din Str. D. Cantemir nr. 3, sub înaltul patronaj al

EX. SALE DR. VALERIU TRAIAN FRENȚIU

Prin această serbare, redacția revistei noastre vrea să sprejinească pe cei săraci, procurându-le un mic ajutor în vederea Sfintelor Sărbători.

Tineretul creștin și român grupat în jurul revistei *Decalogul*, face un apel călduros întregii conștiințe creștinești din acest oraș, cerându-i să contribuie la această lucrare de binefacere.

Credem că apelul nostru va găsi înțelegere largă și binevoitoare în rândurile adevăraților creștini, cari vor veni în ajutorul fraților noștri aflați în mizerie, implinind astfel cea mai sfântă poruncă Dumnezească: iubirea aproapelui.

Redacția pentru Ardeal a revistei
DECALOGUL

Redactor: Coriolan Tămăian